

# Phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy các môn lí luận chính trị ở các trường đại học, cao đẳng hiện nay

Nguyễn Thị Thơ

Học viện Thanh Thiếu niên Việt Nam  
Số 03 phố Chùa Láng, Đống Đa,  
Hà Nội, Việt Nam  
Email: nguyenthoto.bg@gmail.com

**TÓM TẮT:** Vấn đề đổi mới phương pháp giảng dạy ở bậc Đại học, cao đẳng nói chung và ở từng môn học nói riêng đang là đòi hỏi cấp bách hiện nay để nâng cao chất lượng đào tạo nhân lực cho xã hội. Phương pháp dạy học bằng tình huống là một hướng tiếp cận của đổi mới phương pháp dạy học. Đặc trưng chung của các môn học lí luận chính trị thường mang tính khái quát hoá, trừu tượng hoá. Việc vận dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy các môn lí luận chính trị sẽ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và khả năng nhận thức của sinh viên về các vấn đề lí luận chính trị.

**TỪ KHÓA:** Dạy học bằng tình huống; lí luận chính trị; đại học; cao đẳng.

→ Nhận bài 09/3/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 28/3/2020 → Duyệt đăng 05/5/2020.

## 1. Đặt vấn đề

Vấn đề đổi mới phương pháp (PP) giảng dạy bậc đại học (ĐH), cao đẳng nói chung và ở từng môn học nói riêng đang là đòi hỏi cấp bách hiện nay để nâng cao chất lượng đào tạo nhân lực cho xã hội. Để đáp ứng yêu cầu đổi mới PP dạy học (PPDH), trên cơ sở phát huy các mặt tích cực của PPDH truyền thống, giảng viên cần tìm tòi vận dụng các PPDH mới theo hướng phát huy tính tích cực, độc lập, tăng cường các hoạt động tìm tòi - phát hiện của người học. Hiện nay, có nhiều PPDH tích cực được giảng viên áp dụng linh hoạt, kết hợp nhuần nhuyễn nhiều PP để đạt mục tiêu dạy học. PPDH bằng tình huống là một hướng tiếp cận của đổi mới PPDH. Dạy học bằng tình huống nâng cao khả năng thích ứng tích cực của người học với những yêu cầu thường xuyên đổi mới của môi trường thông qua việc giải quyết những tình huống được giảng viên nghiên cứu, tổng hợp trong thực tiễn.

Đặc trưng chung của các môn học lí luận chính trị (LLCT) thường mang tính khái quát hoá, trừu tượng hoá. Để sinh viên (SV) có thể hiểu sâu sắc những nội dung LLCT đòi hỏi một vấn đề có tính nguyên tắc là trong quá trình giảng dạy cần phải luôn gắn với thực tiễn. LLCT được khái quát từ thực tiễn, cho nên nếu không đem tri thức chính trị đó trở về với thực tiễn thì nó nhất định sẽ mất đi tính thuyết phục và dễ hiểu đối với người học. Cách giáo dục (GD) hiệu quả nhất đối với các môn LLCT chính là gắn giảng dạy LLCT với thực tiễn, thông qua thực tiễn để tìm nên những chất liệu, PP giảng dạy hiệu quả và phù hợp đối với SV. Trong đó, PPDH bằng tình huống làm tăng khả năng vận dụng một cách sáng tạo những vấn đề lí luận vào giải quyết các vấn đề trong thực tiễn chính trị - xã hội. Bởi vậy, việc thực hiện PPDH bằng tình huống trong giảng dạy các môn LLCT sẽ góp

phần nâng cao chất lượng giảng dạy và khả năng nhận thức của SV về các vấn đề LLCT.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. Mục đích, ý nghĩa của phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy các môn lí luận chính trị

Dạy học bằng tình huống là PPDH dựa vào các sự kiện, sự việc đã hoặc đang diễn ra trong thực tế. Phương pháp (PP) này dựa trên cơ sở lí thuyết kiến tạo và hướng tới mục tiêu: GD là sự chuẩn bị cho việc giải quyết các tình huống cuộc sống. Học tập thông qua giải quyết các tình huống giúp SV tiếp nhận tri thức một cách chủ động, có chiến lược, có thể vận dụng linh hoạt những kiến thức và kĩ năng đã học, phát triển khả năng giải quyết vấn đề.

Dạy học theo tình huống ở cấp độ thấp, SV dựa vào lí thuyết để phân tích tình huống, hiểu và phát hiện được vấn đề trong tình huống. Giảng viên là người cung cấp tri thức, hướng dẫn làm việc nhóm mô phỏng quan hệ mang tính xã hội. Như vậy, vai trò của giảng viên vẫn là chủ đạo. Ở cấp độ cao, vai trò của giảng viên chỉ là hướng dẫn, còn SV tiếp thu, vận dụng kiến thức, kĩ năng thông qua làm việc nhóm hoặc tự đặt mình vào tình huống để giải quyết vấn đề. Như vậy, PP này giúp SV làm quen với các vấn đề trong thực tiễn, phát triển khả năng tư duy, rèn luyện kĩ năng phát hiện và giải quyết vấn đề.

Vấn đề cơ bản của PPDH bằng tình huống là phải tìm được tình huống tốt. Tình huống xuất phát từ thực tế và được chỉnh sửa để mang tính điển hình, phục vụ tốt cho mục tiêu dạy học, có thể giúp SV hiểu và vận dụng tri thức, rèn luyện kĩ năng, kĩ xảo. Thông qua làm việc với các tình huống, SV phát triển các thao tác tư duy phân tích, tổng hợp, đánh giá, so sánh và trình bày được ý tưởng của mình, từ đó vận dụng kiến thức đã học vào thực tế. PPDH bằng tình huống trong giảng dạy các môn

LLCT là PPDH tích cực, hướng đến sự phát triển của người học. PP này có nhiều ưu điểm, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả học tập:

- SV không chỉ tiếp nhận nội dung bài học qua lí thuyết mà qua những tình huống cụ thể, điển hình. Qua đó, SV sẽ hiểu và ghi nhớ kiến thức sâu sắc hơn. PP này giúp người học dễ hiểu và dễ nhớ các vấn đề lí luận phức tạp, hàn lâm. Thông qua tình huống được phân tích, thảo luận, SV có thể rút ra những kiến thức lí luận bổ ích và cách xử lí các tình huống đó trong thực tiễn.

- SV được phát triển khả năng tư duy, sáng tạo, nâng cao khả năng thích ứng trong các tình huống khác nhau nảy sinh trong thực tiễn. PP này khắc phục được hạn chế trong PP giảng dạy truyền thống là quá trình tiếp nhận thông tin diễn ra gần như một chiều giữa giảng viên và SV. Trong đó, giảng viên là người truyền đạt tri thức, SV là người tiếp nhận thụ động tri thức đó. PPDH bằng tình huống tạo ra môi trường học tập tích cực, có sự tương tác giữa học viên và giảng viên, giữa các học viên với nhau.

- Lớp học luôn hấp dẫn, sôi nổi, kích thích khả năng tìm tòi, nghiên cứu tài liệu, học tập kinh nghiệm từ thực tiễn và những người xung quanh. PPDH bằng tình huống giúp SV có khả năng nghiên cứu và học tập suốt đời, tăng cường khả năng tự định hướng trong học tập của SV. Thông qua việc phân tích và thảo luận vấn đề, SV học được cách tiếp cận và giải quyết các vấn đề khác nảy sinh trong tương lai, biết cách tìm kiếm thông tin và trở thành người có thể tự định hướng học tập và nghiên cứu sau khi đã tốt nghiệp.

- PPDH bằng tình huống sẽ rèn luyện nhiều kĩ năng cho SV: làm việc nhóm, thuyết trình, phân tích... Đây là những kĩ năng quan trọng giúp người học có thể thành công trong tương lai. PP này giúp người học biết vận dụng linh hoạt lí thuyết để giải quyết các tình huống thực tiễn, biết phản biện, bảo vệ quan điểm cá nhân, biết lắng nghe và tôn trọng ý kiến của người khác để làm phong phú vốn kiến thức của mình. Qua đó, giúp SV tự tin, thích ứng nhanh với môi trường làm việc sau này.

- PPDH này góp phần nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của GD hiện đại. Hiện nay, tình hình thực tiễn luôn thay đổi và vận động, nhiều vấn đề mới, phức tạp nảy sinh, thậm chí chưa từng có tiền lệ. Bởi vậy, kiến thức lí thuyết GD trong nhà trường không bao giờ là đủ đối với một người hoạt động thực tiễn. Do đó, PPDH bằng tình huống rèn luyện cho các em kĩ năng để SV khi ra trường có thể linh hoạt vận dụng, giải quyết nhiều tình huống. Chất lượng nguồn nhân lực sau khi ra trường sẽ được nâng lên, đáp ứng được các yêu cầu của thời kì mới.

## 2.2. Đặc trưng của tình huống trong giảng dạy các môn lí luận chính trị

Các tình huống được sử dụng trong giảng dạy các môn LLCT có một số đặc trưng. Giảng viên cần nắm được

những đặc trưng này để khi lựa chọn tình huống và giải quyết tình huống đảm bảo là những tình huống hay, kích thích được khả năng tư duy của người học:

- Thứ nhất, tình huống mà giảng viên đưa ra phải chứa đựng yếu tố mới mà SV chưa biết. Cái mới này gắn với nội dung, mục tiêu của bài giảng. Điều cần lưu ý là giảng viên đưa ra các tình huống với mức độ dễ, khó phù hợp để SV có thể giải quyết được. Các tình huống phải tăng dần mức độ khó và có mối liên hệ với nhau để SV có sự suy luận, hiểu vấn đề. Nếu vấn đề ở mức đơn giản và việc giải quyết nó quá dễ dàng thì khó có thể kích thích được hứng thú, sự sáng tạo của SV. Trái lại, nếu vấn đề quá khó mà SV không thể giải quyết được thì họ sẽ chán nản. Như vậy, tình huống có vấn đề vừa có cái mới, vừa nằm trong phạm vi tri thức mà SV đã và đang được học.

- Thứ hai, tình huống phải độc đáo, hấp dẫn, gắn với thực tiễn của đời sống xã hội hiện thực, mang tính thời sự và liên quan tới những nội dung môn học đang bàn đến. PPDH bằng tình huống là cách thức dạy học mà thông qua giải quyết tình huống để SV lĩnh hội các kiến thức lí luận. Bởi vậy, tình huống phải mang tính thực tiễn nhưng phải phù hợp với nội dung bài học. Nếu thiếu một trong hai yếu tố này thì tình huống không đảm bảo chất lượng để đưa vào giảng dạy.

- Thứ ba, tình huống phải đảm bảo tính chính xác, khoa học. Việc đưa những kiến thức khoa học của các môn LLCT phải đảm bảo tính chính xác, khoa học, không được gây tranh cãi hoặc sai lệch kiến thức. Việc lựa chọn sự kiện, sự liên hệ giữa các sự kiện với kiến thức khoa học phải có tính tương quan hợp lí và có tính hệ thống.

## 2.3. Các bước thực hiện phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy các môn lí luận chính trị

**Bước 1:** Giảng viên cần xác định mục tiêu của buổi học

Giảng viên cần xác định mục tiêu của buổi học, xác định nội dung kiến thức cần truyền đạt về mặt lí thuyết cho học viên là gì. Trên cơ sở đó, giảng viên lựa chọn những tình huống phù hợp để thông qua giải quyết tình huống. SV có thể tiếp thu được những nội dung cơ bản của buổi học.

### **Bước 2:** Lựa chọn tình huống

Trong thực tế, tình huống rất đa dạng, trên nhiều lĩnh vực, đó là thực tế cuộc sống mà người quản lí phải giải quyết. Vậy trong giảng dạy, giảng viên cần lựa chọn tình huống như thế nào để đảm bảo yêu cầu của giảng dạy và học tập có hiệu quả? Có những loại tình huống sau đây:

- Lựa chọn tình huống thực: Là những tình huống diễn ra trên thực tế đã được giải quyết và đã được đúc kết thành kinh nghiệm. Với PP này, bản thân người giảng viên phải thâm nhập thực tế, quan sát, theo dõi, phân tích, xử lí thông tin để đúc kết sự kiện thành tình huống. Đây là tình huống sinh động nhất và có nhiều tác dụng

nhất trong giảng dạy.

- Xây dựng tình huống giả định: Cũng là tình huống xuất phát từ thực tiễn nhưng người ta không lấy nguyên vẹn những sự kiện cụ thể mà từ nhiều tình huống tương tự xây dựng nên một tình huống giả định gồm nhiều vấn đề để SV giải quyết. PP này đã nâng lên một bước so với PP lựa chọn tình huống thực. Nó được phân tích để xử lý nâng lên ở một trình độ khái quát và điển hình. Đối với giảng viên, PP này do có sự chuẩn bị kỹ nên tính chủ động cao hơn, phân tích sâu sắc hơn nhưng không sinh động bằng PP lựa chọn tình huống thực.

- Tình huống do SV đề xuất: SV hiện nay được tiếp xúc với rất nhiều nguồn thông tin đa dạng, có thể trong quá trình học tập, SV sẽ hỏi những tình huống mà được nghe, được đọc hoặc được chứng kiến.

Loại tình huống này thường rất sinh động nhưng do chưa có sự chuẩn bị trước nên có thể thiếu dữ liệu, thiếu văn bản pháp lý để làm cơ sở cho việc giải quyết. Hơn nữa, cần phải có sự kiểm chứng nguồn thông tin của SV. Tuy nhiên, đây là tình huống cần lưu ý khai thác.

### **Bước 3:** *Gợi ý các hướng giải quyết*

Sau khi đưa ra tình huống, giảng viên sẽ gợi ý các hướng giải quyết. Giảng viên cần cung cấp các kiến thức về mặt lý thuyết có liên quan đến tình huống, giải thích thật chi tiết tình huống để SV hiểu rõ các vấn đề cần giải quyết, từ đó đưa ra hướng thảo luận về tình huống, giúp SV đi vào nội dung chính về tình huống đề cập đến, hướng dẫn SV tham gia vào tình huống ngay cả khi học viên không có một sự chuẩn bị nào cũng có thể tham gia thảo luận được.

### **Bước 4:** *Phân công các nhóm để thảo luận và trình bày kết quả*

Chia học viên thành nhóm để thảo luận. Nêu rõ nhiệm vụ mà nhóm cần phải hoàn thành, thời gian và cách thức làm việc cũng như trình bày kết quả. Tùy theo điều kiện về phương tiện vật chất, thời gian mà giảng viên quyết định cách trình bày kết quả của các nhóm cho phù hợp như thuyết trình kết hợp ghi ý kiến lên bảng hoặc trình chiếu slide... Sau khi dành thời gian cho các nhóm làm việc độc lập, giảng viên mời các nhóm lên trình bày kết quả làm việc của nhóm. Cả lớp thảo luận về các ý kiến đã trình bày, bổ sung ý kiến theo quan điểm của nhóm mình. Giảng viên hướng dẫn, cung cấp thêm những thông tin hỗ trợ để đảm bảo việc thảo luận thành công. Khi các học viên thảo luận, giảng viên có thể ghi chép lại, tóm tắt những gì đã đạt được, đưa thêm những câu hỏi hướng học viên chuyên tới mục tiêu cuối cùng của tình huống.

### **Bước 5:** *Giảng viên tổng kết, nhận xét và đánh giá các nhóm*

Sau khi ghi nhận các ý kiến của các nhóm, từng thành viên trong nhóm. Giảng viên sẽ dựa vào đó đánh giá vấn đề đang thảo luận, tổng kết tình huống, rút ra các kết luận, các giải pháp có liên quan đến nội dung lý thuyết

môn học. Có thể có những vấn đề không mang lại kết quả như mong muốn, có những vấn đề có kết quả đúng sai rõ ràng, giảng viên sẽ là người kết luận về tình huống đó để giúp học viên có thể hiểu rõ hơn cách thức giải quyết của mình.

## **2.4. Một số giải pháp để thực hiện có hiệu quả phương pháp dạy học bằng tình huống trong giảng dạy các môn lý luận chính trị hiện nay**

Xu thế hội nhập kinh tế của Việt Nam ngày càng sâu rộng, do vậy việc đổi mới PP giảng dạy nhằm đáp ứng tốt nhu cầu nguồn nhân lực chất lượng cao để phục vụ sự nghiệp phát triển kinh tế của đất nước là yêu cầu cấp thiết hiện nay. Chính vì vậy, việc lựa chọn triết lý GD cung cấp cho người học kỹ năng xử lý các vấn đề nảy sinh trong cuộc sống, công việc hơn là cung cấp kiến thức cho người học là một lựa chọn thông minh trong quá trình đổi mới căn bản và toàn diện GD trong tình hình mới. Nếu trước đây, ưu tiên số một của GD là trang bị kiến thức cho người học, giúp người học ghi nhớ được một lượng kiến thức tối đa trong khả năng của họ thì ngày nay, các phương tiện lưu trữ thông tin (máy tính, internet...) sẵn sàng cung cấp thông tin một cách nhanh chóng cho con người. Do đó, ưu tiên số một của người học không phải là ghi nhớ tri thức mà là nhanh chóng tiếp cận, vận dụng tri thức mới và sáng tạo ra tri thức mới. Trước tình hình đó, đòi hỏi phải đổi mới GD ĐH nói chung và đổi mới PP giảng dạy các môn LLCT nói riêng là yêu cầu của hội nhập, trong đó PPDH bằng tình huống đã được chứng minh là PP mang lại hiệu quả cao, phù hợp tình hình hiện nay. Để nâng cao hiệu quả PPDH bằng tình huống trong giảng dạy các môn LLCT hiện nay, cần thực hiện tốt một số giải pháp sau:

### **2.4.1. Giảng viên cần bám sát các nội dung trong giáo trình, bám sát thực tiễn tình hình chính trị - kinh tế - xã hội của thế giới nói chung và đất nước nói riêng hiện nay để xây dựng tình huống**

Hiện nay, tình hình thực tiễn luôn vận động và biến đổi không ngừng. Bởi vậy, tăng cường gắn lý luận với thực tiễn trong quá trình giảng dạy bằng tình huống là một yêu cầu bắt buộc đối với giảng viên. Bởi vì, xét về bản chất, lý luận được hình thành từ thực tiễn nên việc gắn lý luận với thực tiễn trong giảng dạy không chỉ giúp người học dễ hiểu bài, thấy được vai trò của lý luận đối với thực tiễn và mối liên hệ giữa chúng, mà còn giúp họ làm quen việc gắn lý luận với thực tiễn ngay khi đang còn ngồi trên ghế nhà trường. Đó cũng chính là cách gắn học với hành, khắc phục tình trạng áp dụng lý luận, lý thuyết một cách giáo điều, rập khuôn, máy móc. Suy cho cùng, việc biết vận dụng lý luận, lý thuyết vào thực tiễn chính là mục đích cao nhất và là giá trị đích thực của sự học, là một trong những tiêu chí quan trọng để đánh giá hiệu quả của hoạt động GD, đào tạo.



Để gắn được lí luận với thực tiễn trong giảng dạy bằng tình huống, giảng viên phải có vốn thực tiễn rộng, phong phú (thực tiễn của ngành, của đất nước, của thế giới), mà muốn có thực tiễn này, giảng viên phải có óc quan sát, thu thập thông tin từ thực tiễn, từ cuộc sống bằng nhiều phương tiện, biện pháp khác nhau (đọc, nghe, nhìn, trực tiếp, gián tiếp). Tuy nhiên, thực tiễn không bao giờ đứng im, nó là một quá trình luôn vận động và phát triển, rất đa dạng, phong phú và nhiều chiều. Vì vậy, giảng viên phải biết phân tích, chọn lọc, tổng hợp, khái quát, nghĩa là phải xử lí tốt thông tin để tìm ra những thực tiễn phù hợp, điển hình, phổ biến, cập nhật và sinh động. Đồng thời, giảng viên phải biết cách gắn lí luận với thực tiễn, biết cách khai thác thực tiễn từ các khía cạnh khác nhau, tránh tình trạng sử dụng những thực tiễn sơ sài, vụn vặt, đơn lẻ, không mang tính phổ biến hoặc lạm dụng, sa đà vào thực tiễn (biến giờ học thành buổi nói chuyện thời sự hoặc kể chuyện phiếm) mà xem nhẹ việc cung cấp những tri thức khoa học, những lí luận, lí thuyết cần và đủ cho người học.

Trong diễn biến tình hình thực tiễn kinh tế - chính trị - xã hội ở Việt Nam nói riêng và thế giới nói chung, giảng viên cần có sự đánh giá, nhận thức được những giá trị cốt lõi của chủ nghĩa Mác, tư tưởng Hồ Chí Minh và chủ trương đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam để đưa ra các tình huống mang tính thời sự, cập nhật tình hình thực tiễn liên quan đến nội dung các môn LLCT. Đồng thời, cần trang bị cho bản thân thái độ tích cực học hỏi, có óc sáng tạo, khả năng quan sát, đánh giá, tổng hợp để đưa ra các tình huống có vấn đề và sự lí giải xác thực, khoa học, cách mạng để có thể định hướng cách giải quyết vấn đề cho các tình huống thuyết phục, khoa học.

#### **2.4.2. Giảng viên cần khai thác tính vấn đề của tình huống một cách khéo léo**

Hiện nay, SV là những người trẻ, năng động, được tiếp cận nhiều nguồn thông tin. Để đáp ứng được yêu cầu của người học, các tình huống đưa ra phải là những tình huống hay, có vấn đề để kích thích khả năng tư duy, sáng tạo của SV. Tình huống có vấn đề là tình huống chứa đựng những mâu thuẫn tạo ra tâm lí ở người học muốn tìm tòi, khám phá, suy nghĩ để giải quyết. Tình huống cần chứa đựng những mâu thuẫn giữa thực tiễn và trình độ nhận thức của người học. Tình huống càng mâu thuẫn, càng gây khó khăn, trở ngại giữa cái đã biết và cái phải tìm sẽ càng kích thích tư duy của chủ thể nhận thức. Khai thác tính vấn đề của tình huống đòi hỏi cao sự khéo léo và linh hoạt của người dạy. Trong đó, mâu thuẫn của tình huống phải gây được cảm xúc cho người học. Qua đó, người học được khắc sâu kiến thức và tự bản thân sẽ có sự trải nghiệm và tích lũy, lĩnh hội tri thức mới từ việc giải quyết vấn đề. Giảng viên cần cung cấp một lượng thông tin đầy đủ để người học cảm thấy vấn đề được đưa

ra không vượt quá vốn tri thức của họ.

#### **2.4.3. Giảng viên cần tổng kết, xây dựng ngân hàng tình huống trong giảng dạy các môn lí luận chính trị**

Trước yêu cầu ngày càng cao của việc dạy và học hiện nay ở các trường ĐH, cao đẳng, các giảng viên nên tiến hành biên soạn ngân hàng tình huống để phục vụ cho công tác giảng dạy. Việc biên soạn một tình huống không dễ dàng, đòi hỏi phải đầu tư cả thời gian và công sức. Tuy nhiên, lợi ích lâu dài của hoạt động này là rất lớn vì nó đảm bảo tính liên tục và ổn định cho việc phát triển thành chương trình tình huống để giảng dạy trong dài hạn.

PP giảng dạy này yêu cầu rất cao đối với giảng viên. Giảng viên cần có sự tâm huyết đối với nghề, luôn trăn trở, suy nghĩ và tìm tòi. Vì vậy, giảng viên cần đầu tư sưu tầm các tư liệu, trải nghiệm cuộc sống nhiều hơn, có khả năng tư duy khái quát các tình huống thực tiễn thành các tình huống sư phạm tốt nhất. Người dạy có sự tìm tòi, tích lũy vốn thông tin, kiến thức thực tế phong phú là một trong những chất liệu quan trọng để có thể đưa ra các tình huống có vấn đề mang tính thời sự, hấp dẫn, sát thực và có sức lôi cuốn người học trong các bài giảng. Để có được điều này, giảng viên cần: thu thập, cập nhật thường xuyên thông tin từ sách tư liệu, mạng internet, các bài báo, tạp chí có uy tín. Đây là nguồn cung cấp tình huống khá phong phú nhưng cần điều chỉnh để phù hợp với nội dung bài giảng. Giảng viên cần tổng kết và xây dựng ngân hàng tình huống chung giữa các giảng viên chuyên môn; Liên hệ, tham khảo với các chuyên ngành đào tạo trong trường để tạo nên những tình huống có kiến thức liên môn và gắn với chuyên ngành của SV; Tích lũy những ý tưởng, thắc mắc của người học về các hiện tượng, sự kiện kinh tế - chính trị - xã hội để xây dựng các tình huống thiết thực, phù hợp và mang tính thời sự.

#### **2.4.4. Giảng viên cần phát huy tối đa tính tích cực, sáng tạo của người học, tạo điều kiện cho người học hoạt động**

Trên thực tế, trong quá trình dạy học, người học vừa là đối tượng của hoạt động dạy vừa là chủ thể của hoạt động học. Thông qua hoạt động học, dưới sự chỉ đạo của giảng viên, người học phải tích cực chủ động cải biến chính mình về kiến thức, kĩ năng, thái độ, hoàn thiện nhân cách, không ai làm thay cho mình được. Vì vậy, nếu người học không tự giác chủ động, không chịu học, không có PP học tốt thì hiệu quả của việc dạy sẽ rất hạn chế.

Người dạy cần khơi dậy sự ham thích học tập, tính chủ động sáng tạo của người học, làm cho người học tiếp nhận mâu thuẫn của tình huống, tìm ra lời giải cho vấn đề trong tình huống và thu được tri thức mới cho bản thân. Người dạy chỉ đóng vai trò tổ chức, điều khiển, gợi ý và đưa ra kết luận cuối cùng. Cụ thể, giảng viên cần: tạo bầu không khí thân thiện, thoải mái nhưng nghiêm túc cho người học tự do nêu phương án giải quyết vấn

đề; Phối hợp các hình thức tổ chức dạy học để tăng tính năng động ở người học; Sử dụng các phương tiện dạy học tham gia giải quyết tình huống.

Khi đã coi trọng vị trí hoạt động và vai trò của người học thì đương nhiên phải phát huy tính tích cực chủ động của người học. Tuy nhiên, dạy học lấy học sinh làm trung tâm không phải là một PPDH cụ thể. Đó là một tư tưởng, quan điểm GD, một cách tiếp cận quá trình dạy học chi phối tất cả quá trình dạy học về mục tiêu, nội dung, PP, phương tiện, tổ chức, đánh giá... chứ không phải chỉ liên quan đến PP dạy và học.

**2.4.5. Phát huy tối đa hiệu quả của các phương tiện dạy học**

Hiện nay, hầu hết các trường ĐH, cao đẳng đều được trang bị đầy đủ các phương tiện dạy học hiện đại. Đây là điều kiện rất quan trọng để các giảng viên có thể sử dụng nhiều PPDH tích cực, hướng vào hoạt động tích cực, chủ động của người học. Trong giảng dạy bằng tình huống, giảng viên cần phát huy tối đa hiệu quả của các phương tiện dạy học: như thiết kế tình huống trên các phần mềm và dùng các thiết bị trình chiếu đa phương tiện để tái hiện tình huống mang tính trực quan và sinh động, hấp dẫn đối với người học, hoặc sử dụng các phim tư liệu, phim tài liệu, tranh ảnh... có liên quan để tăng tính sinh động của tình huống. Điều đó góp phần nâng cao hiệu quả giải quyết tình huống, tăng tính sinh động, hấp dẫn của bài giảng, lôi cuốn SV lắng nghe. Qua đó, góp phần nâng

cao chất lượng dạy và học.

**3. Kết luận**

Thông qua PPDH bằng tình huống, khoảng cách lý thuyết và thực tế được rút ngắn đáng kể, SV không còn dè dặt, e ngại trong việc chia sẻ những vướng mắc cần trao đổi, tháo gỡ để làm việc được tốt hơn. Sự đa dạng của các tình huống được đưa lên không chỉ khuyến khích người học phát huy tính chủ động, óc sáng tạo mà còn đem đến sự thoải mái, sảng khoái về mặt tinh thần khi học tập. Yếu tố này giúp người học có thể tiếp thu nội dung kiến thức của các môn LLCT được dễ dàng, sâu và nhớ lâu hơn các PP giảng dạy truyền thống. PP giảng dạy này đòi hỏi sự thay đổi tích cực của cả giảng viên và SV: Giảng viên cần đưa các tình huống thực tiễn bám sát các nội dung trong giáo trình để đảm bảo nội dung trọng tâm của môn học; Cần khai thác tính vấn đề của tình huống một cách khéo léo và linh hoạt; Tổng kết, xây dựng ngân hàng tình huống; Cần phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học, tạo điều kiện cho người học hoạt động và phát huy tối đa hiệu quả của các phương tiện dạy học. Đặc biệt, trước yêu cầu hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay, yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực thì PPDH bằng tình huống là một giải pháp hiệu quả để đáp ứng được những yêu cầu đó. Vận dụng tốt PP này trong giảng dạy sẽ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập tại các trường ĐH, cao đẳng hiện nay.

**Tài liệu tham khảo**

|   |   |
|---|---|
| <p>[1] Bernd Meier, Nguyễn Văn Cường (2016), <i>Lí luận dạy học hiện đại</i>, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.</p> <p>[2] Đặng Vũ Hoạt - Hà Thị Đức, (2003), <i>Lí luận dạy học ở đại học</i>, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.</p> <p>[3] Nguyễn Văn Hộ, (2002), <i>Lí luận dạy học</i>, NXB Giáo dục, Hà Nội.</p> <p>[4] Nguyễn Thị Phương Hoa, (2010), <i>Sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy môn Giáo dục học tại Trường</i></p> | <p><i>Đại học Ngoại ngữ - Đại học Quốc gia Hà Nội</i>, Đề tài cấp cơ sở.</p> <p>[5] Nguyễn Xuân Thúc, (2013), <i>Giáo trình Tâm lí học đại cương</i>, NXB Đại học Sư phạm Hà Nội.</p> <p>[6] Trương Tất Thắng - Vũ Thị Bích Ngọc, (2015), <i>Một số giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy môn Chủ nghĩa Mác - Lênin ở các trường đại học hiện nay</i>, Tạp chí Giáo dục lí luận, số 230, tr.106 -108.</p> |
|---|---|

**APPLICATION OF SITUATIONAL TEACHING METHOD IN TEACHING POLITICAL THEORY SUBJECTS AT UNIVERSITIES AND COLLEGES NOWADAYS**

**Nguyen Thi Tho**

Vietnam Youth Academy  
 03 Chua Lang, Dong Da, Hanoi, Vietnam  
 Email: nguyenththo.bg@gmail.com

**ABSTRACT:** *The innovation of teaching methods at universities and colleges in general and in each subject in particular is an urgent requirement today to improve the quality of human resource training for society. The method of situation-problem teaching is proposed as an approach to innovate teaching methods. General characteristics of political theory subjects are generalized and abstract concept. The application of situational teaching methods in teaching political theory subjects will contribute to improving the quality of teaching and raising students' awareness of political theoretical issues.*

**KEYWORDS:** *Situational teaching method; political theory; university; colleges.*